

N:o 111.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående omorganisation af sjökrigshögskolan; gifven Stockholms slott den 13 mars 1908.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen

att, med godkännande af föreslagen omorganisation af sjökrigshögskolan, i riksstaten för år 1909 höja reservationsanslaget till sjökrigshögskolan från 16,100 kronor till 22,350 kronor eller med 6,250 kronor, hvarigenom anslagen till undervisningsverken å femte hufvudtiteln komme att höjas från 93,935 kronor till 100,185 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

C. A. Ehrensvärd.

*Utdrag af protokollet öfver sjöförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 13 mars 1908.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALFRED PETERSSON,
 HEDERSTIERNA,
 HAMMARSKJÖLD,
 SWARTZ,
 grefve HAMILTON,
 grefve EHRENSVÄRD,
 MALM.

Departementschefen statsrådet grefve Ehrensvärd yttrade:

Till 1897 års Riksdag gjorde Kungl. Maj:t framställning om anslag till inrättande af en sjökrigshögskola. Enligt den i statsrådsprotokollet för den 14 januari samma år lämnade redogörelse för detta undervisningsverks uppgift m. m. skulle undervisningen därstädes meddelas uti en allmän kurs med två arbetsår, afsedd för officerare, som varit i tjänst omkring 4 år, hvarjämte åt äldre officerare vid flottan, som därtill anmälde sig, skulle beredas tillfälle att, i den mån tjänstens kraf det medgäfvde, vid högskolan åhöra föreläsningar i vissa ämnen; och skulle dessa föreläsningar anordnas hvart annat år. De årliga kostnaderna angäfvos till

arfvoden åt lärare, beräknade efter 200 kronor årligen för hvarje timmes undervisning i veckan	kronor	6,300: —
för föreläsningars hållande enligt samma beräkningsgrund 3,000 kronor hvartannat år eller för år	»	1,500: —
en vaktmästare, förutom fri bostad	»	800: —
inköp af böcker, instrument, kartor, ved, ljus m. m.	»	2,500: —
	Summa kronor	11,100: —
hvertill komme tillsvidare hyra för lokal	kronor	1,800: —

Riksdagen, som fann behovet af ifrågavarande högskola ådagalagdt, men ansåg den till hyra för lokal erforderliga utgift kunna, intill dess sådan lokal kunde i de för flottans räkning disponerade lägenheter i hufvudstaden beredas, af Kungl. Maj:t bestridas af femte hufvudtitelns allmänna besparingar, beviljade för sjökrigshögskolan ett reservationsanslag af 11,100 kronor.

I sammanhang med förslag till uppsättande af ett kustartilleri gjorde Kungl. Maj:t framställning till 1901 års Riksdag om höjning af anslaget till sjökrigshögskolan i enlighet med ett af den s. k. kustartillerikommittén afgifvet förslag. Enligt detta förslag skulle förenämnda arfvoden, 200 kronor för hvarje timmes undervisningsskyldighet i veckan, höjas till 300 kronor med hänsyn till det ökade arbete, som blefve en följd af en kustartillerilinjes införande i högskolan. Då därtill komme behof af ökad anslag till inköp af böcker, instrument, kartor, ved, ljus m. m. samt till extra utgifter, behöfdes, enligt kommitténs förslag, en ökning i sjökrigshögskolans stat af 5,000 kronor.

Då emellertid enligt förslaget officerare vid kustartilleriet år 1902 skulle åtnjuta undervisning i sjökrigshögskolan endast under ett halft läsår, erfordrades för nämnda år endast ett belopp af 2,500 kronor; och blef, i enlighet med Kungl. Maj:ts framställning, anslaget till sjökrigshögskolan af Riksdagen höjdt med 2,500 kronor eller från 11,100 kronor till 13,600 kronor.

För år 1903 erfordrades emellertid hela det belopp, som, på sätt nyss nämnts, beräknats vara för kustartilleriofficerarnas undervisning vid högskolan behöfligt; och beslöt Riksdagen på Kungl. Maj:ts framställning att höja anslaget till högskolan med ytterligare 2,500 kronor från 13,600 kronor till 16,100 kronor.

Sedermåra har icke någon höjning af anslaget varit ifrågasatt, utan upptages anslaget till sjökrigshögskolan i nu gällande riksstat med 16,100 kronor. Den årliga utgiftsstaten har följande utseende:

Lärare:

i allmänna kursen:	
arfvoden å 300 kronor för hvarje timmes undervisningsskyldighet i veckan: 300×32	kronor 9,600: —
i högre kursen:	
arfvoden å 300 kronor för hvarje timmes undervisningsskyldighet i veckan: $300 \times 20 \times \frac{1}{2}$	» 3,000: —
1 vaktmästare, jämte fri bostad, lön	» 800: —
till inköp af böcker, instrument, kartor, ved, ljus m. m.	» 2,400: —
till extra utgifter	» 300: —
<hr/> Summa kronor 16,100: —	

Såsom redan blifvit antydt, meddelas undervisningen vid sjökrigshögskolan uti en allmän kurs med två arbetsår, afsedd för subalternofficerare, samt uti en s. k. högre kurs anordnad hvartannat år med föreläsningar för regementsofficerare och kaptener. Till allmänna kursen beordras såsom elever subalternofficerare vid flottan, hvilka vid kursens början tjänstgjort såsom officerare minst 4 år, samt subalternofficerare vid kustartilleriet, hvilka vid kursens början tjänstgjort såsom officerare minst 3 år.

Med afseende å det stora antalet under åren 1905 och 1906 från sjökrigsskolan utexaminerade officerare anmodade chefen för sjöförsvarsdepartementet i skrifvelse den 7 november 1906 chefen för flottans stab och chefen för sjökrigshögskolan att efter samråd med chefen för sjökrigsskolan inkomma med yttrande, huruvida behof förefunnes att för dessa och eventuellt äfven för andra årsklasser vidtaga någon förändring i gällande bestämmelser angående allmänna kursen vid sjökrigshögskolan.

Till följd häraf hafva cheferna för flottans stab och sjökrigshögskolan, efter att jämväl hafva inhämtat yttranden i ämnet från marinförvaltningen och chefen för kustartilleriet, afgifvit ett den 13 juni 1907 dagtecknadt utlåtande, däri de, efter att hafva framhållit önskvärdheten ur tjänstens synpunkt af att den allmänna kursen vid högskolan genomginges omedelbart efter en minimitjänstetid af omkring 4 år, anført, att verkställda beräkningar utvisade, att, då hänsyn toges till behofvet af officerare för den allmänna tjänsten, personaltillgången därutöfver medgäfvit kommandering till högskolan åren 1908, 1909 och 1910 af sammanlagdt endast 42 sjöofficerare, men att, under förutsättning af en fortfarande tillämpning af nyssberörda tvifvelsutau riktiga

princip, att till genomgående af berörda kurs skulle kommenderas de två årsklasser sjöofficerare, hvilka i denna egenskap tjänstgjort omkring 4 à 5 år, antalet dylika officerare, som under samma tid borde genomgå denna kurs, utgjorde 83; äfvensom att, enligt hvad en uppgjord tabell utvisade, antalet sjöofficerare och kustartilleriofficerare, som, enligt nu gällande bestämmelser och med beräknad tillkomst af officerare, borde genomgå allmän kurs vid högskolan med början åren 1908, 1910 och 1912, skulle utgöra i 1908 års kurs 33, i 1910 års kurs 64 och i 1912 års kurs 60.

Vid sådant förhållande, heter det vidare i berörda utlåtande, torde hvarken med hänsyn till personaltillgången, nuvarande antalet lärare i högskolan eller skolans för närvarande disponibla utrymme kommandering till högskolan från och med år 1908 kunna hvarje jämnt år beredas alla de sjöofficerare, hvilkas tjänsteålder uppginge till omkring 4 à 5 år.

Vidare har i berörda utlåtande anförts hufvudsakligen följande.

Den utsträckta öfningstiden för värnpliktiga och till följd där af erforderlig förlängning af öfningstiden till sjöss jämte skeppsgosseåkårens ökning kräfde ökadt behof af äldre erfarna subalternofficerare, och med hänsyn därtill måste antalet dylika officerare, som kunde kommenderas till högskolan, ovillkorligen begränsas.

En omorganisation af sjökrigshögskolan i ändamål att nedbringa det antal sjöofficerare, som af densamma behöfde tagas i anspråk, syntes därför vara oundgängligen nödvändig. Den fråga, som då först framställde sig, vore, huruvida omskrifna minskning borde åvägbringas på så sätt, att icke alla officerare kommenderades till högskolan, eller genom att inskränka tiden för högskolekursens genomgående.

Genom först nämndt sätt skulle en del officerare icke blifva i tillfälle att, såsom numera ansåges nödvändigt, utvidga, sedan praktisk erfarenhet vunnits, de i sjökrigsskolan förvärfvade teoretiska kunskaperna.

Då säkerligen högst få sjöofficerare frivilligt skulle afstå från att genomgå högskolan och då det icke vore rättvist att mot en officers önskan beröfva honom denna möjlighet, torde icke vara lämpligt eller tillrådligt att på detta sätt söka vinna en för ändamålet tillfyllestgörande minskning i högskoleelevernas antal.

Icke heller torde lämpligt resultat kunna uppnås endast genom inskränkning af tiden för högskolekursens genomgående. Gjordes kursen ettårig, behöfde nämligen endast en enda årsklass officerare årligen undantagas från tjänstgöring för att genomgå högskolan, och dylik

minskning af elevantalet vore betydligt större än af behovet kräfdes. För inhämtande af det kunskapsmått, som vore erforderligt inom åtminstone vissa grenar af tjänsten, skulle dessutom en ettårig kurs vara otillräcklig. Den utväg, som borde väljas för det omskrifna ändamålet vinnande, syntes sålunds böra utgöra en kombination af de tvenne nu nämnda sätten och torde böra bestå däri, att visserligen alla sjöofficerare kommenderades till högskolan, men att tiden för densamma genomgående inskränktes till ett år för endast en del af eleverna; eller med andra ord att högskolekursen uppdelades i en ettårig allmän kurs, afsedd för samtliga officerare, och en eller flera fortsättningskurser för meddelande af ytterligare teoretiska kunskaper inom olika grenar af örlogsyrket åt det antal officerare, som för tjänstens behöriga tillgodoseende ansåges vara i behof däraf.

Häri genom skulle kunna tillgodoses såväl officerskårens berättigade fordringar på lika rätt för alla att erhålla tillfälle till ökad utbildning i tjänsten som ock de kraf, som kunde ställas på sjökrigshögskolan, såsom varande den enda högre teoretiska utbildningsanstalten för sjöförsvaret tillhörande officerare.

Äfven om man erkände, att berättigadt fog förefunnes för inrymandet i den nuvarande två-åriga allmänna kursen i sjökrigshögskolan af samtliga där nu förekommande ämnen samt för dessa ämnens fördelning och omfattning, särskildt med hänsyn till den undervisningstid, som nu stode till buds, saknades likväl ingalunda skäl för antagandet, att genom uteslutning, afkortning eller omläggning af ämnena och undervisningens koncentrerung på det för sjöofficeren resp. kustartilleriofficeren mest nödvändiga, en för sjövapnet fullt tillfredsställande allmän yrkesutbildning skulle kunna meddelas äfven i en ettårig kurs, helst ifall tillfälle dessutom gäfves att vid högskolan meddela åt därför särskildt lämpade officerare jämväl fortsatt högre utbildning inom särskilda specialområden.

Det torde likaledes böra tagas i betraktande, att det i och för tjänstens skötande äfven på ett fullt tillfredsställande sätt icke vore erforderligt, att hvarje officer ägde den högsta teoretiska utbildning, som borde kunna meddelas inom vapnets olika grenar i en högskola, och det torde dessutom vara otvifvelaktigt, att uti hvarje kontingent, som kommenderades till sjökrigshögskolan, funnes officerare, som ägde mindre fallenhet än öfriga för teoretiska studier och hvilka antagligen icke kunde fullt tillgodogöra sig den utbildning, som nu meddelades i den tvååriga allmänna kursen. Genom särskilda högre kurser inom olika grenar af yrket torde ock bättre resultat stå att vinna, än om

samtliga officerare med eller mot sin vilja nödgades följa den högre undervisningen inom alla grenar af yrket. Det torde icke heller kunna anses innebära ens den ringaste orättvisa, att, under det alla officerare kommenderades till genomgående af en ettårig kurs (allmänna kursen), endast ett i kommandoväg bestämdt antal, så stort som omständigheterna det tilläte, finge genomgå därpå följande fortsättningskurs.

För att antalet sjöofficerare, som genom högskolekommendering undandrogen tjänstgöring, icke det ena året skulle blifva betydligt större än det andra utan fördeladt så jämnt som möjligt, torde, med en organisation af sjökrigshögskolan, som ofvan blifvit antydd, vara nödvändigt att ny såväl allmän kurs som fortsättningskurs årligen påbörjades, detta under förutsättning att ingen fortsättningskurs behöfde utsträckas öfver 12 månader. Skulle flera olika fortsättningskurser anordnas, torde dock af ekonomiska skäl samt för att minska antalet officerare, undandragna tjänstgöring, blifva fördelaktigt, att vissa af dessa kurser påbörjades hvarje udda och vissa hvarje jämnt år.

Vid en omorganisation af sjökrigshögskolan på sätt ofvan framhållits borde den nuvarande »högre kursen» upphöra såsom särskild undervisningskurs. Ändamålet med samma kurs torde nämligen likväl kunna vinnas genom att beordra officerare att följa undervisningen i allmänna kursen eller i fortsättningskurs utan examensskyldighet, men med skyldighet att aflägga skriftliga prof i vissa ämnen. Eller ock kunde kombineras en kurs af ämnen ur dels allmänna kursen och dels fortsättningskurs.

Förändrades icke sjökrigshögskolans nuvarande organisation och skulle, såsom hittintills varit fallet, samtliga sjöofficerare kommenderas till genomgående af den tvååriga allmänna kursen, måste denna kurs ordnas med två parallella klasser eller ock måste ny allmän kurs påbörjas årligen. Vare sig det ena eller andra sättet valdes, måste emellertid undervisningstimmarnas nuvarande antal fördubblas och arfvodena till lärare växa i samma proportion.

Kostnaden för allmänna kursen uppginge nu årligen till 9,600 kronor och måste således beräknas att inom närmaste tid komma att stiga till 19,200 kronor. Lades härtill kostnaden för högre kursen, 6,000 kronor hvart annat år, blefve utgifterna för undervisningen i sjökrigshögskolan med dess nuvarande organisation framdeles 22,200 kronor per år eller 44,400 kronor för hvarje tvåårsperiod.

På grund häraf hafva cheferna för flottans stab och sjökrigshögskolan föreslagit, att allmänna kursen blefve ettårig och obligatorisk

för sjöofficer såväl som för kustartilleriofficer och att i stället för nuvarande högre kurs vissa i allmänhet ettåriga fortsättningskurser anordnades.

Uti ofvan berörda af marinförvaltningen och chefen för kustartilleriet afgifna yttranden har hufvudsakligen anförts:

af marinförvaltningen: att, med hänsyn till nödvändigheten att officerskårens tekniska utbildningsnivå icke sänktes, ämbetsverket ansåge sig ej kunna biträda det uppgjorda förslaget till omläggning af undervisningsplanen vid sjökrigshögskolan, utan ansåge önskvärdt, att åtgärder vidtoges för den ökning af såväl lärarekrafter som lokalutrymme för skolan, hvilken vore nödvändig för att skolan enligt grunderna för dess nu gällande organisation måtte kunna meddela undervisning åt det större antal elever, som under stundande år förväntades till skolan; samt

af chefen för kustartilleriet: att han i det väsentliga biträdde de framställda förslagen.

Med anledning af ifrågavarande af cheferna för flottans stab och sjökrigshögskolan gemensamt afgifna utlåtande anmodade chefen för sjöförsvarsdepartementet chefen för sjökrigshögskolan att inkomma med förslag till de ändringar i staten för högskolan, som skulle betingas däraf:

att högre kursen utginge;

att allmänna kursen gjordes ettårig och att samtliga sjöofficerare och kustartilleriofficerare kommenderades att i tur och ordning delta i densamma,

att en ettårig fortsättningskurs hvarje år anordnades för ett begränsadt antal af de elever, som föregående år deltagit i den allmänna kursen; samt

att undervisningen i hvarje fortsättningskurs fördelades på tre särskilda linjer, nämligen allmänna linjen, artillerilinjen samt torped- och minlinjen.

Chefen för högskolan har på grund häraf den 18 nästlidna januari aflåtit en skrifvelse i ämnet, däri han till en början afgifvit förslag rörande undervisningens anordnande i de särskilda kurserna.

Beträffande *undervisningsplanen för allmänna kursen* skulle, enligt detta förslag, från nuvarande allmänna kursen helt och hållet afskiljas sådana ämnen, som ansåges minst viktiga eller som kunde med fördel förläggas till fortsättningskurs, samt undervisningen i kvarstående ämnen i mån af behof inskränkas. I öfverensstämmelse härmed skulle undervisningen i allmänna kursen komma att omfatta ämnena:

Strategi,
Taktik,
Kustfästningslära,
Landtkrigskonst,
Militär kustgeografi,
Artilleri,
Torpedlära,
Minlära och
Fysik samt, såsom valfritt ämne,
Matematik.

Beträffande *fortsättningskursens allmänna linje* skulle undervisningen omfatta följande ämnen:

gemensamma för alla elever:

Strategi,
Landtkrigskonst,
Marinorganisationslära,
Militär kustgeografi,
Internationell rätt,
Skeppsbyggnadskonst och maskinlära,
Fysik;

endast för sjöofficerare.

Taktik och
Navigation;

endast för kustartilleriofficerare:

Kustfästningslära och
Militär aeronautik.

Beträffande *fortsättningskursens artillerilinje samt torped- och minlinje* skulle undervisningen omfatta följande ämnen:

gemensamma för alla elever:

Matematik,
Fysik (Elektroteknik),
Kemi;

gemensamt för sjöofficerare:

Skeppsbyggnadskonst och maskinlära,
gemensamt för kustartilleriofficerare:

Kustfästningslära; samt
endast i artillerilinjen:

Artilleri; och
 endast i torped- och minlinjen:
 Torpedlära och
 Minlära.

Vidare har chefen för högskolan i berörda skrifvelse af den 18 sistlidna januari anfört hufvudsakligen följande:

Hvad fortsättningskursen anginge syntes nya kurser böra taga sin början uti dess olika linjer blott hvart annat år samt, för undervisningens jämnare fördelande, undervisningen uti nämnda linjer på det sätt inpassas i undervisningsplanen, att de båda tekniska linjernas kurser anordnades samtidigt med början å hösten hvarje udda år samt allmänna fortsättningslinjens kurs anordnades under de mellanliggande åren. Fördelarna med denna anordning vore:

att kostnaden för undervisningen nedbringades med nära en tredjedel,
 att anspråken på lokal betydligt inskränktes, helst genom den föreslagna anordningen det blefve möjligt att fortfarande begagna artilleri- och ingenjörhögskolans öfningsrum för fysik och kemi samt att antalet linjer, uti hvilka undervisning samtidigt meddelades, icke blefve alltför stort.

Då för öfrigt tillströmningen af elever till de tekniska kurserna icke kunde med säkerhet förutses, men kunde förmodas icke blifva stor, samt vid artilleri- och ingenjörhögskolan, som hade att meddela högre undervisning åt ett, genomsnittligt sedt, större antal officerare än sjökrigshögskolan, fortsättningskurser anordnades endast hvart annat år, syntes tillräckliga anledningar förefinnas att åtminstone tills vidare låta fortsättningskurserna vid sjökrigshögskolan anordnas endast hvart annat år.

Anordnad på sådant sätt skulle undervisningen betinga följande kostnad:

Allmänna kursen	kronor	10,200: —
Artilleri- samt Torped- och Minkurserna	»	11,700: —
Allmänna fortsättningskursen	»	8,550: —

I sistnämnda summa inginge ett belopp af 300 kronor utgörande arfvode till en ledare af krigsspelsöfningar.

Under förutsättning att en sålunda anordnad undervisning skulle taga sin början hösten 1908, komme sålunda att erfordras:

1908.

höstterminen: allmän kurs,
 $\frac{1}{2} \times 10,200$: — kronor 5,100: —

1909.

vårterminen: allmän kurs,
 $\frac{1}{2} \times 10,200$: — kronor 5,100: —

höstterminen: allmän kurs,
 $\frac{1}{2} \times 10,200$: — » 5,100: —
 artilleri- samt torped- och minkurs
 $\frac{1}{2} \times 11,700$: — » 5,850: —

Summa kronor 16,050: —

1910.

vårterminen: allmän kurs kronor 5,100: —
 artilleri- samt torped- och minkurs » 5,850: —

höstterminen: allmän kurs » 5,100: —
 allmän fortsättningskurs, $\frac{1}{2} \times 8,550$: — = » 4,275: —

Summa kronor 20,325: —

För 1911 och följande år blefve kostnaden densamma som för år 1910.

Enligt nu gällande stat finnes för undervisningsändamål hösten 1908 tillgängliga 4,800 kronor. Enligt hvad ofvan anförts skulle för den nu föreslagna undervisningen erfordras 5,100 kronor. Skillnaden, 300 kronor, vore icke större än att den torde kunna regleras utan någon ändring i innevarande års stat.

För år 1909 skulle enligt nu gällande stat finnas att för undervisningsändamål tillgå:

för allmänna kursen kronor 9,600: —

för högre kursen » 3,000: —

Summa kronor 12,600: —

Skillnaden mellan detta belopp och det som ofvan angifvits såsom för år 1909 erforderligt för den nu föreslagna undervisningen, 16,050

kronor, eller 3,450 kronor vore så pass betydlig att för år 1909 ny stat syntes böra fastställas, helst äfven andra poster å staten torde behöfva omregleras i sammanhang med den nya organisationens genomförande.

Aflöningen till skolans vaktmästare hade sålunda upptagits till förhöjdt belopp. Under tilltagande dyr tid hade hans aflöning, 800 kronor jämte fri bostad, sedan högskolans tillkomst icke undergått förändring. Genom den nya organisationen med ökad antal kurser eller linjer komme hans tid och arbete att tagas betydligt mera i anspråk än hittills, helst det icke vore osannolikt att undervisning komme att meddelas i från hvarandra skilda lokaler. Det syntes därför skäligt, att honom tillerkändes någon löneförbättring. Vid valet mellan ålders-tillägg, ökad fast lön eller tjänstgöringspenningar hade det sistnämnda alternativet ansetts lämpligast och tjänstgöringspenningar föreslagits till samma belopp, 300 kronor, som utginge till vaktmästare i sjöförvarsdepartementet och till 1:e vaktmästare i marinförvaltningen.

Jämväl hade upptagits ett mindre arvode, 1,200 kronor, till aflönande af repetitörer, som kunde kommenderas att fullgöra repetitörtjänst vid sidan af annan tjänstebefattning. Repetitörer hade hittills icke varit kommenderade till högskolan, men med hänsyn till den enligt förslaget betydligt utsträckta undervisningen i vissa ämnen syntes det blifva af högsta vikt att få förfoga öfver repetitörer, dels på det att dessa vid förfall för lärare måtte kunna om nödigt uppehålla undervisningen, dels för att därigenom förbereda lämpliga officerare till lärareverksamhet vid högskolan.

Anslaget till omkostnader och underhåll, som för närvarande utginge med tillsammans 2,700 kronor, hade förhöjts till sammanlagdt 4,500 kronor. Förhöjningen i anslaget till omkostnader vore föranledd dels af att från och med hösten 1909 högskolan beräknades på grund af tillkomsten af nya kurser vara i behof af ökad lokalutrymme, kräfvande mera underhåll, eldning och belysning samt ökad undervisningsmateriel, hvaribland förbrukningsartiklar för undervisningen i kemi, dels däraf att uti anslaget för omkostnader inräknats jämväl ett belopp af 1,000 kronor till bestridande af kostnaden för af undervisningen föranledda resor. Då dylika resor hittills företagits, hade medel anväts efter underdånig framställning. Med införandet af undervisning i fortsättningskurser inträdde anledning att företaga dylika resor oftare än hittills och då sådan anledning icke alltid gäfvade sig tillkänna så god tid i förväg, att anvisning af medel hunne utverkas, vore det

fördelaktigt, om chefen för högskolan disponerade ett anslag för ändamålet, så som förhållandet vore vid artilleri- och ingenjörhögskolan.

Anslaget till resor vore afsedt att användas hufvudsakligen för besök vid kanon- och krutbruk, torpedskjutningsstationer och dylikt.

Anslag till hyra af lokaler för högskolan hade icke i staten upptagits, utan förutsattes att såsom hittills medel härför blefve särskildt anvisade.

Då jag lika med cheferna för flottans stab och sjökrigshögskolan anser, att tillgången på subalternofficerare vid flottan icke medgifver att undandraga den allmänna tjänsten ett så stort antal officerare, som skulle blifva förhållandet, därest enligt nu gällande grunder samtliga sjöofficerare turvis beordrades till genomgående af tvåårig kurs vid sjökrigshögskolan, finner jag en omorganisation af högskolan i syfte att nedbringa antalet sjöofficerare, som skulle åtnjuta undervisning därstädes, snarast möjligt böra vidtagas och jag tvekar icke att biträda det i sådant hänseende framställda förslag, för hvars hufvudsakliga innehåll redogörelse nu lämnats. Utan att vilja förneka, att något fog kan förefinnas för den af marinförvaltningen uttalade åsikt, att genom den ifrågasatta ändrade undervisningsplanen vid högskolan officerskårens tekniska utbildningsnivå skulle komma att i någon mån sänkas, hyser jag likväl den öfvertygelsen, att genom den föreslagna omläggningen af undervisningen i allmänna kursen en fullt tillfredsställande yrkesutbildning skall kunna meddelas äfven i en ettårig kurs; och bör härvid jämväl tagas i betraktande, att tillfälle till förvärfvande af ökade kunskaper i åtskilliga riktningar, särskildt de tekniska, komme att beredas de officerare, hvilka genomginge fortsättningskurs. Denna fortsättningskurs skulle vara frivillig och antalet däri deltagande bestämmas af Konungen i kommandoväg. Ej heller synas mig betänkligheter böra möta i fråga om borttagande af den nu för regementsofficerare och kaptener afsedda så kallade högre kursen, då erfarenheten visat, att endast ett fåtal officerare kunnat beredas tillfälle till deltagande i densamma, och då fortsättningskursen med dess särskilda linjer torde kunna anses i någon mån ersätta denna högre kurs.

I fråga om den årliga kostnad, som den nya organisationen af högskolan komme att medföra, får jag till en början meddela, att arfvodena till lärarne upptagits enligt nuvarande beräkningsgrund eller 300 kronor för hvarje timmes undervisningsskyldighet i veckan. I allmänna

kursen har undervisningen ökat med 2 timmar, motsvarande en ökad årlig kostnad af 600 kronor. I fortsättningskurserna, som, enligt hvad förut är visadt, draga en årlig kostnad af 10,125 kronor (5,850 + 4,275) utgöra lärarearfvodena 9,975 kronor (10,125—150 till en ledare i krigsspelsöfningar). Alltså ökade lärarearfvoden 10,575 kronor, hvartill komma dels till en ledare af krigsspelsöfningar i fortsättningskursens allmänna linje 150 kronor ($\frac{1}{2}$ 300) och dels till repetitörer 1,200 kronor; summa ökad kostnad för undervisningen 11,925 kronor. Nuvarande kostnad för undervisningen utgör 12,600 kronor om året, hvarifrån bör dragas årliga kostnaden, 3,000 kronor, för den nuvarande s. k. högre kursen, hvilken med den nya organisationens inträdande skulle upphöra. Den årliga kostnaden för undervisningen skulle enligt den föreslagna organisationen blifva kronor 12,600 — 3,000 = 9,600
+ 11,925

= kronor 21,525 eller

en ökad undervisningskostnad af 8,925 kronor (21,525 — 12,600).

Hvad vaktmästarens aflöning, nu 800 kronor jämte fri bostad, angår, torde densamma böra utgå på sätt i senast fastställda stater för statskontoret, arméförvaltningen och lotsstyrelsen för dessa ämbetsverks vaktmästare blifvit bestämdt eller med lön 700 kronor, tjänstgöringspenningar 350 kronor och ortstillägg 150 kronor, summa 1,200 kronor; med föreskrift att efter 5 år lönen kan höjas med 100 kronor, men att, om vaktmästaren i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen. Till omkostnader och underhåll hafva upptagits 4,500 kronor, hvilket belopp med 1,800 kronor öfverstiger hvad nu för ändamålet finnes anvisadt eller 2,700 kronor. Anslaget för högskolan skulle alltså ökas med: för undervisningen 8,925 kronor, för vaktmästaren 400 kronor samt för omkostnader och underhåll 1,800 kronor, summa 11,125 kronor eller från 16,100 kronor till 27,225 kronor, och den årliga utgiftsstaten få följande utseende:

Lärare i *allmän kurs*, arfvoden för hvarje timmes undervisningsskyldighet i veckan à 300 kronor för hvarje timme 300×34 kr. 10,200: —

Lärare i *fortsättningskurser*:

arfvoden för hvarje timmes undervisningsskyldighet i veckan à 300 kronor för hvarje timme $300 \times \frac{1}{2} \times$

Transport kr. 10,200: —

	Transport	kr.	10,200: —
27 $\frac{1}{2}$ (fortsättningskursens allmänna linje) + 39 (fortsättningskursens tekniska linjer)	»		9,975: —
Till ledaren af krigsspelsöfningar, arfvode $\frac{1}{2} \times 300$	»		150: —
Till repetitörer, att utgå med belopp af högst 100 kronor per månad enligt chefens för högskolan fördelning till repetitör, som beordrats tjänstgöra i denna egenskap med bibehållande af annan tjänstebefattning, arfvode	»		1,200: —
1 vaktmästare:			
lön	kr.	700: —	
tjänstgöringspenningar	»	350: —	
ortstillägg	»	150: —	1,200: —

Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor. Därest vaktmästaren i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen.

Omkostnader och underhåll.

Till anskaffning af böcker, inventarier och instrument m. m.	kr.	1,200: —
Till fysiska och kemiska laborationer	»	800: —
Till skrifmaterialier, ved, ljus och renhållning m. m.	»	1,000: —
Till extra utgifter	»	500: —
Till bestridande af kostnaden för af undervisningen för- anledda resor	»	1,000: —
		<u>Summa kronor 27,225: —</u>

Den nya organisationen af högskolan skulle alltså medföra en afsevärd ökning af nu utgående anslag till densamma. Därvid är emellertid att märka, att, om den nuvarande organisationen, enligt hvilken samtliga sjöofficerare skulle kommenderas till genomgående af en två-årig allmän kurs, bibehålles, måste, på sätt i ofvanberörda utlåtande af den 13 juni 1907 blifvit ådagalagdt, undervisningstimmarnas nuvarande antal inom den närmaste tiden fördubblas och arfvodena till lärarne växa i samma proportion, i följd hvaraf kostnaden för den allmänna kursen komme att stiga från nuvarande belopp 9,600 kronor till 19,200 kronor. Då härtill läggas 3,000 kronor för den högre kursen, skulle alltså, enligt nuvarande organisation, lärarearfvodena komma att uppgå till 22,200 kronor. Dessa arfvoden skulle, på sätt jag nyss

nämnt, enligt den nya organisationen utgöra 21,525 kronor. Vid sådant förhållande och då öfriga utgifter för högskolan torde, vid en utveckling af den nuvarande organisationen på sätt nyss blifvit antydt, komma att uppgå till enahanda belopp, som upptagits för den nya organisationen, kommer denna organisation åtminstone icke att medföra större kostnader än bibehållandet af den nuvarande organisationen i den närmaste framtiden skulle kräfva.

Slutligen får jag erinra, att först med år 1910 den nya organisationen skulle fullständigt genomföras, men att för undervisningens anordnande år 1909 enligt den framlagda organisationsplanen erfordras en ökning af anslaget med 6,250 kronor, nämligen: för undervisning 3,450 kronor (16,050 — 12,600), för repetitörer (endast halfva läsåret) 600 kronor, för vaktmästare 400 kronor samt för omkostnader och underhåll 1,800 kronor.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att, med godkännande af den föreslagna omorganisationen af sjökrigshögskolan, i riksstaten för år 1909 höja reservationsanslaget till sjökrigshögskolan från 16,100 kronor till 22,350 kronor eller med 6,250 kronor, hvarigenom anslagen till undervisningsverken å femte hufvudtiteln komme att höjas från 93,935 kronor till 100,185 kronor.

Denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen i nåder bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse en vid detta protokoll fogad bilaga utvisar.

Ex protocollo:

J. Joachimsson.